

Bruselj, 5. junij 2025
(OR. en)

9876/25

POLMAR 40
POLGEN 61
CLIMA 194
COMAR 25
ENV 456
ENER 197
MAR 93
MARE 24
PECHE 157
PROCIV 63
RELEX 709
RECH 259
SUSTDEV 41
TRANS 223

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 5. junij 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 281 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
Evropski pakt za oceane

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 281 final.

Priloga: COM(2025) 281 final

Bruselj, 5.6.2025
COM(2025) 281 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Evropski pakt za oceane

Evropski pakt za oceane

Oceani in morja so ključnega pomena za življenje na Zemlji, blaginjo, konkurenčnost, varnost in trajnostno prihodnost. Oceani zagotavljajo pomembne energetske, podatkovne in strateške vire ter uravnavajo podnebje na Zemlji.

Evropska unija upravlja največje skupno pomorsko območje na svetu, ki obsega 25 milijonov km² izključnih ekonomskih con (IEC) v državah članicah, najbolj oddaljenih regijah¹ in na čezmorskih ozemljih. Ker ima približno 70 000 km obale in ker 40 % njenega prebivalstva živi v območju 50 km od morja, ima velik interes za pomorske zadeve. Morske meje Unije zaradi najbolj oddaljenih regij segajo do Karibov, Atlantika in Indijskega oceana. Njeno modro gospodarstvo neposredno zagotavlja skoraj 5 milijonov delovnih mest in gospodarstvu EU letno prispeva več kot 250 milijard EUR bruto dodane vrednosti². Po pomorskih poteh poteka približno 74 % zunanje trgovine EU, po podvodnih komunikacijskih kabljih pa 99 % medcelinskega internetnega prometa.

Hkrati se zdravje naših oceanov slabša zaradi kumulativnih vplivov podnebnih sprememb, onesnaževanja in prekomernega izkoriščanja morskih virov. Ti okoljski izzivi so še toliko večji zaradi naraščajočih geopolitičnih napetosti, ki ogrožajo ne le upravljanje na podlagi sodelovanja, temveč tudi našo varnost. Svoboda plovbe in svoboda delovanja na morju sta vse bolj vprašljivi, ogrožena pa je tudi kritična pomorska infrastruktura. Hibridne grožnje in kibernetični napadi ne upoštevajo meja, enako velja za varnost na morju. Zaščita evropskih meja in infrastrukture je postala prednostna naloga.

Da bi se obravnavali vsi ti izzivi in okrepil vodilni položaj Evrope na področju politike v zvezi z oceani, evropski pakt za oceane temelji na obstoječi zakonodaji in pobudah ter bo prvič zagotovil celosten pristop na vseh področjih politike. Z njim se uvaja enoten referenčni okvir, namenjen racionalizaciji postopkov usklajevanja, poenostavitvi obveznosti poročanja ter zagotovitvi strategije za bolj usklajeno izvajanje obstoječe zakonodaje in uresničevanje ciljev politike v vseh sektorjih. Z njim se postavljajo temelji za **oceansko unijo**, vključno z aktom o oceanih, ki temelji na obstoječi direktivi o pomorskem prostorskem načrtovanju, hkrati pa se izkorišča ogromen potencial oceanov za odpornost, prehransko suverenost, oskrbo z energijo, varnost in konkurenčnost Evrope. Prav tako se bo z njim okrepilo sodelovanje v okviru mednarodnih pobud.

S tem paktom bo podprtih šest prednostnih nalog:

- varstvo in obnova zdravja oceanov,
- spodbujanje trajnostne konkurenčnosti modrega gospodarstva,
- podpiranje obalnih in otoških skupnosti ter najbolj oddaljenih regij,
- spodbujanje raziskav, znanja, spretnosti in inovacij na področju oceanov,
- krepitev pomorske varnosti in obrambe kot predpogoja,
- krepitev oceanske diplomacije EU in mednarodnega upravljanja, ki temelji na pravilih.

Cilj pakta je celosten pristop in sodelovanje med državami članicami in regijami ter z ustreznimi deležniki, vključno z ribiči, strokovnjaki na področju modrega gospodarstva,

¹ Francoska Gvajana, Gvadelup, Martinik, Mayotte, otok Réunion in Francoski Sveti Martin (Francija), Azori in Madeira (Portugalska) ter Kanarski otoki (Španija).

² Evropska komisija (2025). Poročilo o modrem gospodarstvu EU za leto 2025.

inovatorji, vlagatelji, znanstveniki in civilno družbo. Pakt za oceane se bo posodabljal glede na potrebe.

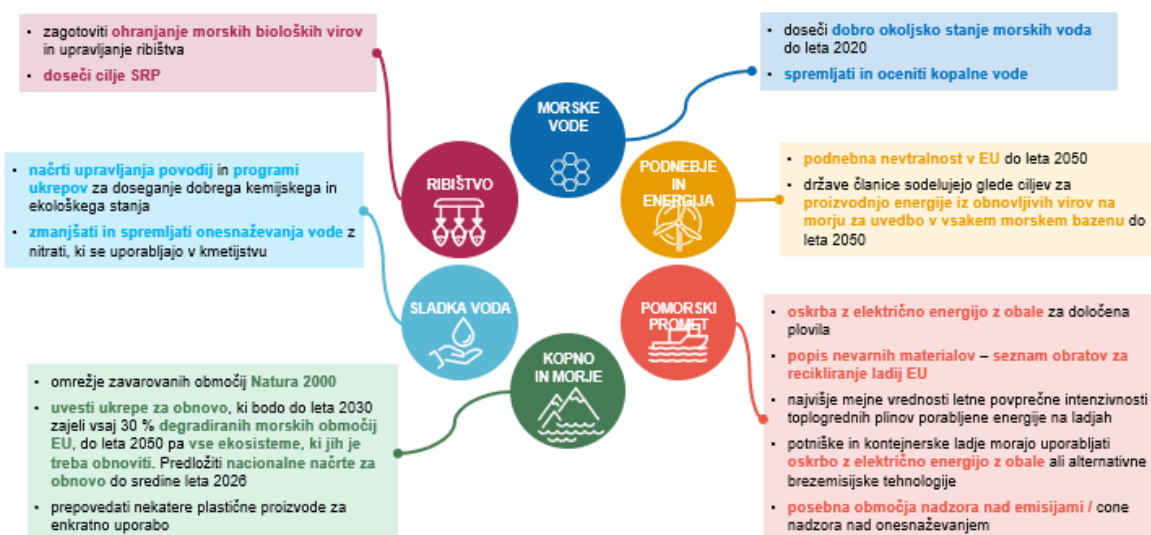
1. Okrepljen okvir upravljanja

Za uskladitev ukrepov na ravni Unije ter na regionalni, nacionalni in lokalni ravni v različnih morskih bazenih je potreben **močan okvir upravljanja**, ki bo vključeval države EU in države nečlanice EU.

1.1 Izvajanje ciljev, povezanih z oceani

Širok nabor zavezujočih in ambicioznih ciljev v zvezi z ohranjanjem oceanov in njihovim trajnostnim upravljanjem je poleg tega, da je določen v zakonodaji, ki je s tem neposredno povezana, kot je uredba o skupni ribiški politiki, okvirna direktiva o morski strategiji ali direktiva o pomorskem prostorskem načrtovanju, zajet tudi v drugi zakonodaji in politiki EU. Z okrepljenim upravljanjem naj bi se olajšalo izvajanje teh ciljev in zagotovilo usklajeno izvrševanje obstoječe zakonodaje.

CILJI V ZVEZI Z OCEANI V ZAKONODAJI IN POLITIKI EU – izbor

Slika: izbor zavezujočih ciljev v zvezi z oceani v zakonodaji EU

Komisija bo do leta 2027 na podlagi posvetovanja z ustreznimi deležniki **predlagala „akt o oceanih“**, ki bo temeljil na reviziji direktive o pomorskem prostorskem načrtovanju. Njegov cilj bo okrepiti in posodobiti pomorsko prostorsko načrtovanje kot strateško orodje, ki bo služilo prednostnim nalogam pakta za oceane in njihovemu izvajanju, zlasti z okrepljenim medsektorskim usklajevanjem na nacionalni ravni in z boljše organiziranim pristopom, prilagojenim morskim bazenom. **Akt bo vključeval ustrezne cilje, tako da jih bo mogoče opredeliti znotraj enega okvira, ter bo olajšal njihovo skladno in učinkovito izvajanje.**

Komisija si bo prizadevala tudi za poenostavitev in uskladitev obveznosti poročanja v zvezi z oceani za države članice v obstoječi zakonodaji, da bi povečala pravno jasnost in skladnost politik ter hkrati zmanjšala upravno breme. Ocenila bo tudi, kako bi bilo mogoče podpreti izvajanje obveznosti, povezanih z oceani.

Da bi Komisija spremljala napredek pri ustreznih kazalnikih in ciljnih pakta ter o njem poročala, bo vzpostavila javno „preglednico pakta EU za oceane“, ki se bo upoštevala pri

pripravi rednega poročila o stanju pakta za oceane, temeljila pa bo na obstoječih poročilih in sredstvih, kot so opazovalnica modrega gospodarstva, vesoljski program EU, vključno s programom Copernicus, digitalna orodja in upoštevanje načela „samo enkrat“.

Ključnega pomena bo tesno sodelovanje z ustreznimi deležniki pri vseh politikah, povezanih z oceani. Komisija bo po zgledu Evropskega odbora za kmetijstvo in prehrano vzpostavila **odbor za oceane** na visoki ravni, ki ga bodo sestavljali predstavniki ustreznih sektorjev, povezanih z oceani. Ključna vloga tega odbora bo pomagati Komisiji pri spremljanju in zagotavljanju učinkovitega izvajanja pakta za oceane.

1.2 Sodelovanje na regionalni ravni

Čedalje številnejše pomorske dejavnosti, tj. energija na morju, ribištvo in akvakultura, ladijski promet, rekreacija in obalni turizem ter druge, ustvarjajo pritisk na omejen oceanski prostor. Medtem ko so za nekatere dejavnosti potrebna namenska območja, je del poti naprej v bolj usklajenem načrtovanju, ki uravnatežuje individualno in skupno rabo morja znotraj njegovih ekoloških meja in njegovega ohranjanja, spodbuja soobstoj različnih pomorskih dejavnosti ter daje prednost vključevanju, pravičnosti in solidarnosti.

EU podpira regionalno sodelovanje na področju ribištva, širšega modrega gospodarstva in varstva okolja z regionalnimi okviri, kot so regionalne organizacije za upravljanje ribištva in konvencije o regionalnih morjih, ki so osrednjega pomena za izvajanje skupne ribiške politike (SRP) in okvirne direktive o morski strategiji. K spodbujanju trajnostnega modrega gospodarstva prispevajo tudi štiri pobude za morske bazene. Poleg tega so se ta prizadevanja okrepila s prožnimi okviri sodelovanja, kot so Unija za Sredozemlje, vzhodno partnerstvo in regionalno sodelovanje na območju Črnega morja.

Da bi EU optimizirala uporabo svojega morskega prostora, mora različna sodelovanja dvigniti na višjo raven na bolj sinergijski način. Večnamenske prakse in območja, ki vključujejo vetrno energijo na morju, skupaj z drugimi tehnologijami za čisto energijo, praksami ohranjanja in obnove, ribištvom ali trajnostno akvakulturo, so obetavne možnosti za prihodnost.

Prihodnji predlog akta o oceanih bo spodbuda državam članicam, da z nacionalnega pristopa preidejo na pristop na ravni morskih bazenov. V zvezi s tem bodo spodbujene k sodelovanju s sosednjimi državami v okviru obstoječih organov za regionalno sodelovanje in prek makroregionalnih strategij EU ter k nadgradnji inovacijskih platform (t. i. svetilnikov) na ravni bazenov v okviru misije EU Obnova naših oceanov in voda.

V zvezi z aktom o oceanih bo posebna pozornost namenjena:

- **Baltskemu morju** kot nujni prednostni nalogi: Komisija bo leta 2025 v okviru sodelovanja pri strategiji EU za regijo Baltskega morja in z obstoječimi regionalnimi organi organizirala **dogodek na visoki ravni „Naš Baltik“**, ki bo izhodišče za prenovljen, celovit pristop k reševanju izzivov za ekosisteme, obravnavanju onesnaževanja s kopnega in morja, krepitvi varnosti, upravljanju okolja in ribištva ter zagotavljanju podpore obalnim skupnostim;
- novemu **strateškemu pristopu k Črnemu morju**, ki določa v prihodnost usmerjen okvir politike, namenjen obravnavanju regionalnih izzivov z vzajemno koristnimi

partnerstvi. Sprejet je bil maja 2025³ in zajema ukrepe, osredotočene na: (1) krepitev varnosti, stabilnosti in odpornosti, (2) spodbujanje trajnostne rasti in blaginje, med drugim s spodbujanjem modrega gospodarstva, (3) spodbujanje varstva okolja, odpornosti proti podnebnim spremembam in pripravljenosti nanje ter civilne zaščite, s posebnim poudarkom na obalnih območjih;

- novemu **paktu za Sredozemlje**, ki bo na podlagi agende za Sredozemlje iz leta 2021 utrl pot skupnemu prostoru miru, blaginje in stabilnosti v sredozemski regiji. Komisija bo v sodelovanju z Unijo za Sredozemlje na podlagi oblike pobude WestMed in v sodelovanju z obstoječimi regionalnimi organi podprla razvoj strategije modrega gospodarstva za morske bazene v vzhodnem Sredozemlju, ki trenutno nima posebne strukture za sodelovanje;
- **Arktiki**, zlasti Arktičnemu oceanu, ki je bistven za svetovno podnebje in morsko biotsko raznovrstnost, varnost in povezljivost: politika EU za Arktiko služi kot model za njeno oceansko diplomacijo, sodelovanje in multilateralizem ter trajnostni razvoj modrega gospodarstva. Komisija bo še naprej sodelovala z Grenlandijo, Ferskimi otoki, Islandijo in Norveško, pri čemer bo spoštovala standarde EU in izmenjevala najboljše prakse na svetovni ravni.

Komisija bo dala prednost stabilnemu in predvidljivemu dostopu do vseh sosednjih voda, s čimer bo zagotovila pošteno in pravično uporabo morskih virov.

1.3 Sprostitev finančne podpore

Finančna sredstva za oceane

Za pobude v okviru pakta za oceane so potrebni naložbe in finančna sredstva iz zasebnih in javnih virov. Celostni pristop k financiranju in politikam, povezanim z oceani, bo zajemal širok nabor elementov: ohranjanje morskih bioloških virov kot ene od petih izključnih pristojnosti EU, obnovo morske biotske raznovrstnosti, upravljanje in inovacije na področju ribištva in trajnostnih dejavnosti akvakulture, dejavnosti izvajanja SRP, znanje o oceanih, pomorsko varnost, prehransko varnost, razvoj in razširitev konkurenčnega in trajnostnega modrega gospodarstva, vključno z energijo na morju in oceansko energijo, biotehnologijo in razsoljevanje, varovanje podvodne kulturne dediščine ter podpiranje drugih sektorjev in industrij modrega gospodarstva, da bi postali podnebno nevtralni, uvedli pametne rešitve in podprli pomorsko prostorsko načrtovanje.

Države članice se spodbuja, da del prihodkov iz sistema EU za trgovanje z emisijami (ETS), ki zdaj zajema emisije iz pomorskega prometa, uporabijo za naložbe v razogljičenje pomorskega sektorja, tudi z izboljšanjem energijske učinkovitosti ladij, pristanišč, inovativnih tehnologij in infrastrukture.

Naložbe v modro gospodarstvo in inovacije

Evropska **zagona podjetja in podjetja v razširitveni fazi**, ki spodbujajo inovacije modrega gospodarstva, se soočajo z velikimi izzivi, kot so omejen dostop do tveganega kapitala in regulativne ovire. Ocene kažejo, da se MSP na področju modrega gospodarstva v EU soočajo

³ Skupno sporočilo Strateški pristop Evropske unije k črnomorski regiji, JOIN(2025) 135 final.

z vrzeljo v financiranju v višini 60 do 70 milijard EUR⁴. Samo sredstva EU ne bi zadostovala za odpravo naložbene vrzeli. Zato je povezovanje javnih in zasebnih virov ključnega pomena.

V okviru programa Evropske komisije **InvestEU**, ki zagotavlja jamstvo, ki ga izvajajo EIB, nacionalne spodbujevalne banke in večstranske finančne institucije, se mobilizirajo zasebne naložbe, s katerimi se podpira širok nabor naložb modrega gospodarstva v različnih fazah. Zadevne naložbe okvirno segajo od tehnologij ali rešitev za okoljsko trajnostnost do energije iz obnovljivih virov na morju, ekologizacije pristanišč in ladijskega prometa, akvakulture, razvoja obalnih območij, turizma in krožnega gospodarstva. Vključujejo tudi naložbe v raziskave, razvoj in inovacije za strateške tehnologije za oceansko energijo in satelitske tehnologije, digitalizacijo, aplikacije umetne inteligence, napredno proizvodnjo in podvodno robotiko. V okviru programa InvestEU so se do zdaj podprle naložbe v vrednosti več kot 15 milijard EUR. V prihodnje se bodo še naprej podpirali projekti modrega gospodarstva, primerni za naložbe, s financiranjem in svetovalnimi storitvami v preostalem programskem obdobju.

Platforma BlueInvest ima osrednjo vlogo pri prizadevanjih EU za podporo modremu gospodarstvu. Njen cilj je mobilizirati več kot milijardo evrov javnih in zasebnih naložb do leta 2028. Med drugim prek lastniških produktov InvestEU znotraj Evropskega investicijskega sklada podpira sklade tveganega kapitala, ki se osredotočajo na projekte modrega gospodarstva. Hkrati pospešuje poslovno rast evropskih MSP in zagonskih podjetij, tako da jim pomaga pri krepitvi zmogljivosti, pripravljenosti za naložbe in zbiranju sredstev⁵. S prenovljenim poudarkom pakta za oceane na modrem gospodarstvu se bosta okrepila financiranje in svetovalna podpora v okviru platforme BlueInvest.

Nova strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi⁶, s katero naj bi EU postala najboljši kraj na svetu za zagon in razširitev tehnoloških podjetij, bo zajemala tudi modro tehnologijo. To bo koristilo modremu gospodarstvu, zlasti s poenostavitvijo predpisov, tudi prek „28. pravne ureditve“⁷, podporo inovacijam, pridobivanjem talentov ter razvojem spretnosti in povezovanja s širšimi pobudami EU.

Tematska platforma pametne specializacije za trajnostno modro gospodarstvo se bo nadalje razvijala kot orodje za spodbujanje inovacijskih ekosistemov v državah članicah in regijah ter privabljanje naložb v inovacije za povečanje konkurenčnosti sektorjev modrega gospodarstva.

Komisija bo še naprej **sodelovala s skupino Evropske investicijske banke** in drugimi izvajalskimi partnerji programa InvestEU, da bi se **spodbudile zasebne naložbe in zmanjšalo tveganje zasebnega kapitala**, kar bo med drugim vključevalo:

⁴ [Study to support investment for the sustainable development of the blue economy](#) (Študija v podporo naložbam za trajnostni razvoj modrega gospodarstva), Urad za publikacije Evropske unije, 2018.

⁵ https://maritime-forum.ec.europa.eu/theme/investments/blueinvest_en.

⁶ Strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi – Izberite Evropo za zagon in razširitev, COM(2025) 270 final.

⁷ 28. pravna ureditev bo zagotovila enoten sklop pravil, po možnosti na progresiven in modularen način. Vključevala bo pravni okvir EU za podjetja, ki bo temeljil na privzetih digitalnih rešitvah, družbam pa bo pomagala premagati ovire pri ustanavljanju in delovanju na enotnem trgu. V ta namen bo poenostavila veljavna pravila in znižala stroške neuspeha z obravnavanjem posebnih vidikov na ustreznih področjih prava, vključno z insolvenčnim, delovnim in davčnim pravom.

- **krepitev odpornosti obalnih skupnosti** ter zagotavljanje ekoloških, podnebnih, gospodarskih in družbenih koristi s financiranjem EU iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada ter programa Obzorje, vključno s programi v okviru misije EU Obnova naših oceanov in voda ter posojili EIB.
- sprostitvev nadaljnjih naložb v inovacije na področju oceanov z uvedbo **pobude za kartiranje naložb**, v okviru katere bodo opredeljene finančne rešitve za pospešitev uvajanja novih tehnologij v modrem gospodarstvu,
- **krepitev svetovalne podpore** v okviru pobude Modri prvaki za izboljšanje pripravljenosti za naložbe in iskanje finančnih rešitev za inovatorje, povezane z oceani, ter pospešitev uvajanja novih tehnologij in rezultatov na področju znanosti.

Vodilni ukrepi – upravljanje:

- akt o oceanih,
- preglednica pakta EU za oceane,
- Odbor za oceane.

Financiranje:

- krepitev odpornosti obalnih skupnosti s financiranjem EU in posojili EIB,
- okrepitev finančne in svetovalne podpore v okviru platforme BlueInvest.

2. Celostni pristop k zdravju in trajnostnosti oceanov

Določeni so pomembni cilji EU, pobude EU pa so privedle do napredka na področju zdravja oceanov. Vendar se morsko okolje še naprej slabša, oceani in raznolikost življenja, ki jo podpirajo, pa ostajajo ranljivi. Na koralne grebene, kjer živi četrtnina vseh morskih vrst, na primer vse bolj vplivata segrevanje voda in spreminjajoča se kemija oceanov, kar slabi njihovo odpornost. Številni morski habitati in pomorska kulturna dediščina, od travišč z morskovo travo do mangrov, so še naprej izpostavljeni pritiskom zaradi človekovih dejavnosti na morju in celini, ki prispevajo k podnebnim spremembam. Za izboljšanje in ohranjanje zdravja oceanov so potrebni zavezanost, inovacije in sodelovanje na vseh ravneh, tudi na svetovni ravni⁸.

V tem poročilu so predlagani ukrepi, ki temeljijo na štirih ključnih načelih: pristopu „od izvira do morja“ za boj proti onesnaževanju, previdnostnem načelu, znanstveno utemeljenem pristopu k odločitvam politike in ekosistemskem pristopu.

2.1 Oceani kot zavezniki v boju proti podnebnim spremembam

Oceani so največji ponor ogljika na našem planetu, saj absorbirajo 30 % antropogenih emisij ogljika. Imajo ključno vlogo pri uravnavanju podnebja, sekvenciaciji ogljika in blažitvi podnebnih sprememb. To zmogljivost ogrožajo naraščajoče temperature, izguba biotske raznovrstnosti, zakisljevanje in zmanjševanje količine kisika v oceanih.

Obnova morskih ekosistemov in ponovna vzpostavitev biotske raznovrstnosti pa lahko pripomoreta k upočasnitvi globalnega segrevanja, saj krepi funkcijo zajemanja ogljikovega

⁸ Glej oddelek 7.

dioksida v oceanih. Segrevanje in zakisljevanje oceanov sta predvsem posledica emisij ogljika iz zgorevanja fosilnih goriv. Zato sta za boj proti segrevanju in zakisljevanju oceanov bistvenega pomena uresničevanje naših podnebnih ciljev in sodelovanje v podnebni diplomaciji, da bi se druge velike onesnaževalce spodbudilo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Poleg tega proizvodnja energije iz obnovljivih virov na morju prispeva k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, ki bi sicer povzročile segrevanje oceanov ter ogrozile zdravje in bogastvo oceanov, glede na tveganja za morske ekosisteme, vključno z morskim dnom, pa zmanjšuje odvisnost Evrope od fosilnih goriv, tudi tistih, ki se pridobivajo z morskega dna, s čimer se krepi energetska varnost in suverenost EU v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti EU.

Komisija bo države članice podpirala pri načrtovanju in izvajanju ukrepov za obnovo degradiranih obalnih in morskih habitatov, da bi se uresničil pravno zavezujoč cilj, določen v pravilih o obnovi narave, in sicer da se s potrebnimi ukrepi do leta 2030 zajame vsaj 20 % morskih območij EU, do leta 2050 pa vsi ekosistemi, ki jih je treba obnoviti.

Komisija bo podprla obalne skupnosti pri oblikovanju novih poslovnih modelov, ki bodo koristili naravi in ljudem, vključno z evropskimi zalogami modrega ogljika, ob upoštevanju smernic UNFCCC⁹.

2.2 Varstvo in obnova morskega življenja ter bistvenih ekosistemskih storitev oceanov

Pritiski na oceane škodujejo morskim ekosistemom in biotski raznovrstnosti ter vplivajo na obalne skupnosti, ribištvo in druge morske dejavnosti.

Morska zavarovana območja

Mreža dobro povezanih in učinkovito upravljanih morskih zavarovanih območij ima ključno vlogo pri varstvu in obnovi ekosistemov in prehranjevalnih spletov, z obnovo morskega življenja pa podpira obalne skupnosti in ribiče. EU je svojo mrežo morskih zavarovanih območij razširila na 12,3 % svojih voda, vendar se države članice spodbuja, naj pospešijo prizadevanja za izpolnitev cilja iz strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, da se pravno zaščiti 30 % morij EU in strogo zaščiti 10 % morij EU. To pomeni, da je treba na podlagi znanosti in v sodelovanju z vsemi lokalnimi deležniki, vključno z ribiči, za vsako morsko zavarovano območje predlagati načrte upravljanja, katerih cilj je obravnavati posebne značilnosti zadevnih morskih zavarovanih območij na ekološko pomembnih območjih. Pri tem bi bilo treba od primera do primera opredeliti, katere ribolovne tehnike so združljive z ohranjanjem ciljnih vrst in habitatov na zadevnih morskih zavarovanih območjih.

Komisija si bo zato prizadevala za učinkovito izvajanje in izvrševanje obstoječe zakonodaje EU, zlasti direktive o pticah in direktive o habitatih, okvirne direktive o morski strategiji in pravil o obnovi narave, vključno z uporabo novih tehnologij, katerih cilj je olajšati nadzor in spremljanje.

Trajnostno upravljanje morskih dejavnosti

Poleg morskih zavarovanih območij je za doseganje čistih, zdravih in produktivnih morij ter nenazadnje „dobrega okoljskega stanja“¹⁰ za vse morske vode EU ključen ekosistemski pristop

⁹ Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja.

¹⁰ [Okvirna direktiva o morski strategiji](#), člen 3(5), ter podrobnejša opredelitev v [Sklepu Komisije \(EU\) 2017/848 o merilih in metodoloških standardih na področju dobrega okoljskega stanja morskih voda](#).

k upravljanju dejavnosti na morju in dejavnosti na kopnem, ki vplivajo na morje, kot je opisano v direktivi o morskem strategiji.

V nedavni oceni okvirne direktive o morskem strategiji je kljub napredku¹¹ poudarjeno, da so potrebni nadaljnji ukrepi za popolno doseganje dobrega okoljskega stanja pri vseh 11 deskriptorjih iz navedene okvirne direktive, vključno s povečanjem finančnih naložb za izvajanje potrebnih ukrepov. **Komisija bo revidirala okvirno direktivo o morskem strategiji, da bi pospešila napredek pri doseganju okoljskih ciljev, poenostavila izvajanje in zmanjšala upravno breme, povezano s poročanjem in upravljanjem podatkov.**

Boj proti onesnaževanju morij in sladkih voda

Morski in obalni ekosistemi se soočajo z velikimi grožnjami zaradi onesnaževanja, med drugim s hranili iz dejavnosti na kopnem in na morju, odtoki s kmetijskih površin, kemičnimi onesnaževali, plastiko in mikroplastiko. Zato je treba z ukrepi obravnavati celoten vodni cikel na kopnem in na morju. Da bi se obravnavali viri onesnaževanja s kopnega, bo Komisija s **strategijo za odpornost v zvezi z vodo** okrepila pristop „od izvira do morja“ in podprla obalne skupnosti v boju proti onesnaževanju s kopnega, pri čemer priznava njihovo vlogo varuhov med onesnaževanjem s kopnega in degradacijo morskih ekosistemov.

V akcijskem načrtu EU za ničelno onesnaževanje, ki temelji na zahtevah za zmanjšanje onesnaževanja, da se doseže dobro okoljsko stanje morij EU, so določeni ambiciozni cilji, na primer da se do leta 2030 količina plastičnih odpadkov v oceanih in izguba hranil zmanjšata za 50 %, za kar je zagotovljena močna podpora v obliki financiranja iz programa Obzorje Evropa, med drugim tudi v okviru misije Obnova naših oceanov in voda. Komisija opozarja, da imajo države članice možnost, da podprejo programe aktivnega ali pasivnega zbiranja morskih odpadkov v okviru nacionalnih programov Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo (ESPRA).

Učinkovito upravljanje hranil in znatno zmanjšanje onesnaževanja, vključno z mikroplastiko, per- in polifluoroalkilnimi snovmi ter drugimi kemikalijami, sta bistvena za okrepitev zdravja oceanov. Komisija bo še naprej financirala raziskave in inovacije na področju upravljanja hranil in mikroplastike. Poleg tega se bo v okviru skupne kmetijske politike (SKP) še naprej spodbujalo trajnostno kmetijstvo, med drugim za prispevanje k zmanjšanju presežnih hranil.

Eden glavnih virov onesnaževanja morja je še vedno pomorski promet, ki prispeva k emisijam, izpustom, odpadkom in podvodnemu hrupu. S preobrazbo pomorskega prometa v smeri podnebne nevtralnosti in ničelnega onesnaževanja se lahko omeji vpliv na morsko življenje ter pomaga ohraniti in povečati konkurenčnost EU¹². Z obstoječo zakonodajo se je onesnaževanje z ladij sicer zmanjšalo, vendar so potrebni nadaljnji ukrepi za omejitev izpustov v zrak in vodo ter preprečevanje razsutja plastičnih peletov¹³.

Zato bo Komisija:

¹¹ [Poročilo o oceni programov ukrepov držav članic, kot so bili posodobljeni na podlagi člena 17 okvirne direktive o morskem strategiji \(2008/56/ES\), ki jo je izvedla Komisija.](#)

¹² [EEA-EMSA Joint Report 15/2024: European Maritime Transport Environmental Report 2025](#) (Skupno poročilo EEA-EMSA št. 15/2024: evropsko okoljsko poročilo o pomorskem prometu 2025).

¹³ Sozakonodajalca sta 8. aprila 2025 sprejela začasen dogovor o predlaganem osnutku uredbe o preprečevanju onesnaževanja z mikroplastiko zaradi nenamernega izpusta plastičnih peletov (COM(2023) 645 final).

- okrepila storitev CleanSeaNet¹⁴, da bi ta lahko države članice opozarjala na več vrst onesnaževal z ladij, na primer odplake, smeti, izgubljene zaboynike. Države članice bi morale še naprej razvijati postopke preverjanja in dostopnost podatkov ter na podlagi prizadevanj, ki jih je EU začela v skladu z okvirno direktivo o morski strategiji v zvezi s podvodnim hrupom, podpreti koalicijo ambicioznih za mirne oceane, ki spodbuja ambiciozne in praktične rešitve za obnovitev mirnejših oceanov;
- sodelovala s partnerji, da se zagotovi celovito izvajanje sklepov v okviru Mednarodne pomorske organizacije za zmanjšanje onesnaževanja iz pomorskega prometa.

Vodilni ukrepi¹⁵:

- pregled okvirne direktive o morski strategiji,
- evropske zaloge modrega ogljika in novi poslovni modeli za obalne skupnosti,
- spodbujanje držav članic k določitvi in upravljanju morskih zavarovanih območij.

3. Spodbujanje trajnostnega modrega gospodarstva k večji konkurenčnosti

Modro gospodarstvo EU je gonilna sila gospodarskega in preobrazbenega potenciala. Je sestavni del širše evropske industrijske in varnostne strategije ter zajema (i) tradicionalne sektorje ribištva, akvakulture, ladijskega prometa in obalnega turizma, (ii) nove in nastajajoče sektorje na področju energije iz obnovljivih virov, modre biotehnologije, podvodne robotike in opazovanja oceanov ter (iii) vodilne svetovne tehnologije za oceansko energijo, ki temeljijo na raziskavah in inovacijah na področju umetne inteligence ter čiste in globoke tehnologije. Regenerativno modro gospodarstvo, ki obnavlja oceane, hkrati pa spodbuja razvoj, socialno vključenost in pravičnost, vključuje oživitvev morskih virov in naravnih sistemov oceanov.

EU mora v skladu s kompasom za konkurenčnost in dogovorom o čisti industriji povečati svojo konkurenčnost in pospešiti strateški prehod v tradicionalnih in nastajajočih sektorjih modrega gospodarstva, pri tem pa se osredotočiti zlasti na razogljichenje in povečanje inovacij. To pomeni, da se podprejo naši sektorji ribištva in akvakulture, vključno z boljšo predelavo odpadkov iz vodne biomase, pospeši uvajanje čistih modrih tehnologij, podprejo poslovni modeli, s katerimi se ohranjajo ali obnavljajo oceanski ekosistemi in biotska raznovrstnost z naravnimi rešitvami in ogljično negativnimi proizvodi ter ustvarijo prave razmere za čisto rast. Za doseg tega cilja je potrebna pametna kombinacija javnega financiranja, zasebnih naložb, omogočitvenih predpisov, razvoja spretnosti, izmenjave znanja, raziskav in inovacij ter učinkovitega pomorskega prostorskega načrtovanja.

3.1 Podpiranje sektorjev ribištva in akvakulture za trajnostno hrano iz vodnega živilja ter prehransko varnost in suverenost

Ribištvo in akvakultura sta bistvenega pomena za preskrbo s hrano in prehransko varnost. Vendar je 70 % hrane iz vodnega živilja, ki se danes zaužije v EU, uvožene¹⁶. **Celovita ocena**

¹⁴ [Satelitske storitve – storitev CleanSeaNet – EMSA – Evropska agencija za pomorsko varnost.](#)

¹⁵ K tej prednostni nalogi prispevajo tudi vodilni ukrepi iz oddelka 7, ki so povezani z zdravjem oceanov.

¹⁶ Evropska komisija (2024): [The EU Fish Market Report 2024](#) (Poročilo o ribjem trgu EU za leto 2024).

in morebitna revizija SRP, ki bo dopolnjevala vizijo za kmetijstvo in prehrano in bo **zajemala tudi skupno ureditev trga (SUT)**, ter **vizija za ribištvo in akvakulturo do leta 2040** bodo pomemben mejnik. S tem bo zagotovljeno, da bosta ribištvo in akvakultura, vključno s predelovalnim sektorjem, izboljšala svojo konkurenčnost in odpornost ter zagotovila stabilno oskrbo trga EU, pri tem pa ohranila ekosistemski pristop k upravljanju ribištva. To bo vključevalo sodelovanje z državami članicami, da bi bile ribolovne dejavnosti primerne za prihodnost in bolj trajnostne, in sicer z izboljšanjem selektivnosti ribolovnega orodja, med drugim tudi z inovacijami, in zmanjšanjem negativnih vplivov na morski ekosistem ter čim večjim zmanjšanjem in po možnosti odpravo naključnega ulova občutljivih morskih vrst. Spodbujanje načel trajnostnosti EU na svetovni ravni je pomembno za okrepitev trajnostnosti uvoza in zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, kot je podrobneje opisano v poglavju 7.

Komisija bo predlagala:

- ukrepe za razogljičenje in modernizacijo ribiške flote ob podpori partnerstva za energetske prehode za sektor ribištva in akvakulture¹⁷;
- zagotavljanje podpore malemu ribolovu kot prednostno nalogo. Ustrezni ukrepi vključujejo izdajo navodil s predstavljenimi najboljšimi praksami, ki bi jih države članice lahko uporabile pri dodelitvi ribolovnih možnosti, da bi izboljšale preglednost in spodbujale trajnostni ribolov, ter namenski dialog o izvajanju. Komisija bo preučila tudi možnost ustanovitve posebnega svetovalnega sveta;
- vzpostavitev pobude EU za trajnostno akvakulturo, v katero bodo vključeni organi držav članic, predstavniki sektorja, druge interesne skupine, institucije za raziskave in inovacije, podjetniški pospeševalci in finančne institucije. Pobuda bo okrepila sodelovanje z določitvijo ciljev in opredelitvijo ukrepov, vključno z razvojem projektov, namenjenih večnamenski uporabi pomorskega prostora;
- vzpostavitev pobude za inovacije na področju modrega biogospodarstva do leta 2027 in določitev prostovoljnih ciljev za rast proizvodnje alg v EU, da bi se povečala evropska proizvodnja alg, tudi z novo strategijo za biogospodarstvo, ki naj bi bila sprejeta do konca leta 2025;
- posebno politično pobudo o obravnavanju vprašanja **neavtohtonih vrst**, ki ogrožajo ribištvo in akvakulturo, vključno s priložnostmi za izkoriščanje teh vrst, kadar so že preveč razširjene;
- smernice za obvladovanje plenilcev v okviru izvajanja strateških smernic za akvakulturo;
- oceno uredbe o SUT, da se oceni učinkovitost sedanjih pravil o označevanju, vključno z obsegom zajetih proizvodov, njihovim poreklom in kanali, prek katerih se prodajajo, kot so supermarketi, ribarnice in restavracije;
- vseevropsko kampanjo v letu 2027 o koristih in dodani vrednosti trajnostne „hrane iz vodnega živilja“, proizvedene v EU;
- ukrepe, ki zagotavljajo trajnostno upravljanje ribištva in enake konkurenčne pogoje za evropske ribiče po vsem svetu (glej oddelek 7);
- oceno in morebitno revizijo uredbe o SRP;
- podporo socialni razsežnosti sektorjev ribištva in akvakulture (glej oddelek 3).

¹⁷ [Partnerstvo, vzpostavljeno na podlagi sporočila Komisije o energetskega prehodu sektorja ribištva in akvakulture EU.](#)

3.2 Krepitev pomorske industrijske baze EU in pristanišč kot ključnih vozlišč

Pomorska proizvodna baza Evrope je bistvenega pomena za strateško avtonomijo, blaginjo in varnost EU. Evropske ladjedelnice, dobavitelji in ponudniki tehnologije imajo strokovno znanje za gradnjo plovil visoke vrednosti in razvoj tehnologije za obnovljive vire energije na morju. **Da bi Komisija ohranila to konkurenčno prednost in vodila svetovni prehod na čisto tehnologijo, bo razvila industrijsko pomorsko strategijo.**

Pristanišča EU so strateška sredstva za konkurenčnost in varnost, saj delujejo kot vstopne točke za svetovno trgovino, notranji trg – zlasti kot vozlišča za evropski pomorski prostor¹⁸ –, ter vojaško in civilno mobilnost. Številna se razvijajo v vozlišča za razogljčenje, krožnost in inovacije v vrednostnih verigah, ki podpirajo industrijske grozde. **Da bi se ta funkcija okrepila, bo Komisija sprejela novo pristaniško strategijo EU.**

Da bi se pospešilo razogljčenje sektorja EU **pomorskega prometa** EU in uresničili naši podnebni cilji, je potrebno zanesljivo izvajanje nedavne razširitve sistema EU za trgovanje z emisijami, tj. našega mehanizma za določanje cen toplogrednih plinov, na pomorstvo. Izvajati je treba pobudo FuelEU za pomorstvo, ki je ključni ukrep za zmanjšanje intenzivnosti toplogrednih plinov goriv, spodbujanje naložb, razvoj infrastrukture za alternativna goriva v pristaniščih ter prizadevanja za usklajevanje v celotni dobavni verigi za doseganje ekonomije obsega. EU si prizadeva, da bi Mednarodna pomorska organizacija (IMO) sprejela ambiciozne globalne ukrepe za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev na svetovni ravni. Nedavno dogovorjeni okvir IMO za neto ničelne emisije je pomemben korak k razogljčenju celotnega industrijskega sektorja. Podpiranje digitalizacije pomorskih operacij, vlaganje v zelene tehnologije in spodbujanje razvoja zelenih spretnosti bodo imeli enako bistveno vlogo pri zagotavljanju dolgoročne trajnostnosti in prilagodljivosti pomorske industrije.

Znatne naložbe v proizvodnjo alternativnih goriv, energetskega infrastrukturo, električno energijo z obale ter uvajanje in vgradnjo novih čistih tehnologij na krovu so ključnega pomena za spodbujanje odpornosti, razogljčenja, inovacij in konkurenčnosti v sektorju.

3.3 Nadaljnja krepitev sektorjev modrega gospodarstva

Tehnologije vetrne energije na morju in tehnologije za oceansko energijo so ključna sredstva za doseganje podnebnih ciljev, povečanje energetske varnosti in zagotavljanje cenovno dostopne energije, ki podpira industrijsko konkurenčnost v industrijskih sektorjih in državah članicah. Za pospešitev uvajanja so potrebne znatne naložbe v omrežno infrastrukturo, vključno s čezmejnimi tehnologijami za odobalni prenos energije in energijo na morju, ter izboljšano regionalno sodelovanje in rešitve za prostorske omejitve in soobstoj z drugimi dejavnostmi, kot sta ribištvo in akvakultura.

Da bi EU še naprej imela koristi od svojega vodilnega položaja v svetu na področju energije iz obnovljivih virov na morju in da bi potrdila svoj vodilni položaj na področju tehnologij za oceansko energijo, bi morala ohraniti konkurenčne dobavne verige, dostop do surovin in usposobljeno delovno silo. Ključnega pomena za uresničitev tega cilja bodo zaveze držav članic in regionalno sodelovanje¹⁹.

¹⁸ Uredba (EU) 2024/1679 o omrežju TEN-T.

¹⁹ Načrt medsebojnega povezovanja na baltskem energetskega trgu (BEMIP), povezanost Srednje in Jugovzhodne Evrope s plinovodi (CESEC), sodelovanje na področju energije v Severnem morju (NSEC), povezovalni daljnovodi v jugozahodni Evropi.

Oceani so lahko pomemben vir genskih virov za biogospodarstvo in surovin. Morske slaniče so lahko vir magnezija, litija, bora in vanadija ter bi lahko prispevale k zanesljivosti oskrbe s temi in drugimi kovinami na podlagi stroškovno učinkovitih tehnologij za njihovo pridobivanje. Glede na vse večjo potrebo po učinkovitih obratih za razsoljevanje, da bi se zadovoljile potrebe po sladki vodi za prehrano ljudi in proizvodnji zelenega vodika, se bo izvedljivost predelave kovin iz morskih slanic raziskala z namenskimi dejavnostmi v okviru programa Obzorje Evropa.

Obalni in pomorski turizem sta največji sektor modrega gospodarstva in glavni vir dohodka za številna obalna območja, saj razširjata možnosti preživljanja, zlasti v podeželskih obalnih in otoških skupnostih. Komisija bo na podlagi napredka v okviru načrta za prehod v turizmu in Evropske agende za turizem 2030 ter posvetovanja z deležniki, ki se je začelo maja 2025, spomladi 2026 predstavila strategijo EU za trajnostni turizem. Z novo strategijo se bodo spodbujale prakse, ki koristijo obalnim in otoškim skupnostim ter najbolj oddaljenim regijam.

3.4 Krepitev socialne razsežnosti modrega gospodarstva

Generacijska pomladitev, udeležba žensk, izpopolnjevanje in ustrezni delovni pogoji so bistveni elementi uspešnega in privlačnega modrega gospodarstva.

Nova strategija za modro generacijsko pomladitev, načrtovana za leto 2027, bo spodbujala usposobljeno delovno silo naslednje generacije na področju morskih raziskav, oceanske tehnologije in trajnostnega ribištva. Spodbujala bo izobraževanje, oceansko pismenost in medgeneracijski prenos znanja. Kot je navedeno v sporočilu o uniji spretnosti, bo Komisija okrepila svoja prizadevanja za spodbujanje izobraževanja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike²⁰, ki bi moralo podpirati tudi naprednejše znanje o pomorskih znanostih, kot so okoljsko inženirstvo, morska biologija in morska kemija. Pri spodbujanju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter zavezništvih evropskih univerz in šol bi bilo treba večjo pozornost nameniti modremu gospodarstvu in njegovemu potencialu.

Da bi se spodbudile digitalne in podjetniške spretnosti, se bo strategija za modro generacijsko pomladitev uskladila z novo **skupnostjo znanja in inovacij (SZI) za vodne, morske in pomorske sektorje in ekosisteme**, ki zagotavlja strukturiran vseevropski okvir za povezovanje ekosistemov modrega gospodarstva, in **unijo spretnosti**, ki podpira medsektorska partnerstva v modrem gospodarstvu, pa tudi z **vodilno strategijo za medgeneracijsko pravičnost**.

Komisija se bo na področju ribištva osredotočila na generacijsko pomladitev in povečanje privlačnosti poklica, tudi s posodobitvijo flote, digitalizacijo in izboljšanjem varnosti na krovu. Vključila bo tudi podporo za izpopolnjevanje in preusposabljanje ribičev.

Vodilni ukrepi:

- ocena in morebitna revizija SRP,
- vizija za ribištvo in akvakulturo do leta 2040,
- industrijska pomorska strategija in pristaniška strategija EU,

²⁰ Naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika.

4. Zaščita in opolnomočenje obalnih skupnosti in otokov

Zdravi oceani obalnemu prebivalstvu zagotavljajo preživetje, zaščito in občutek identitete. Obalne skupnosti so gonilna sila trajnostnega in konkurenčnega modrega gospodarstva na poti k regenerativnim praksam ter imajo ključno vlogo pri tem, da se Evropejcem zagotavljata zdrava in trajnostna hrana ter čista in cenovno dostopna energija iz obnovljivih virov na morju, ter pri povezovanju Evrope s preostalim svetom. Njihovo vlogo pri upravljanju, ki jo imajo kot ključni deležniki in akterji pri upravljanju morij, bi bilo treba bolj upoštevati.

Obalna območja so raznolika ter imajo edinstvene geografske značilnosti in naravna bogastva, ki na eni strani ponujajo pomembne gospodarske priložnosti, na drugi pa predstavljajo edinstvene izzive. Da bi se izkoristil celoten potencial obalnih regij EU, je treba okrepiti vodilne obalne skupnosti in zapolniti vrzel za tiste, ki imajo težave pri izkoriščanju priložnosti.

Obalna območja so tudi najbolj izpostavljena tveganju podnebnih sprememb, saj se soočajo z dvigovanjem morske gladine, ekstremnimi vremenskimi dogodki, obalno erozijo, poplavami, vdorom soli in izčrpavanjem biotske raznovrstnosti, vključno z ribjimi staleži. Pričakuje se, da bodo obalne skupnosti in najbolj oddaljene regije okrepile prilagajanje in pripravljenost na krize. Komisija bo okrepila podporo obalnim skupnostim pri izvajanju strategij za prilagajanje in načrtovanju, zlasti s prihodnjim načrtom EU za prilagajanje podnebnim spremembam.

Za povečanje podpore obalnim skupnostim in v skladu s strategijo za unijo pripravljenosti bo Komisija leta 2026 predlagala novo **strategijo EU za razvoj in odpornost obalnih skupnosti**. Ta bo zajela priložnosti ter določila okvir za spodbujanje lokalnega gospodarskega razvoja in krepitev odpornosti v obalnih skupnostih. Strategija bo spodbujala razvoj zmogljivosti zgodnjega opozarjanja in načrte prilagajanja, podprte z naprednimi storitvami opazovanja in napovedovanja.

Njen cilj bo izkoristiti ogromen potencial obalnih skupnosti pri razvoju in uporabi novih trajnostnih poslovnih modelov, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju in konkurenčnosti EU kot celote. Podpirala bo priložnosti za diverzifikacijo dohodka in spodbujala vključevanje regenerativnih in obnovitvenih dejavnosti ter znanstvenih in tehnoloških inovacij pri opazovanju napovedi in razvoju storitev, pri tem pa bo temeljila na uspehih projektov lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost²¹, pristopa novi evropski Bauhaus²² in inovacijskih platform (t. i. svetilnikov) v okviru Misije Obnova naših oceanov in voda.

Komisija se je glede na posebne izzive, s katerimi se soočajo otoki in najbolj oddaljene regije ter ki zahtevajo prilagojene politike in boljše sinergije, odločila, da bo začela **posvetovanje o novi strategiji za otoke in posodobljeni strategiji za najbolj oddaljene regije**.

Odpravljanju izoliranosti najbolj oddaljenih regij in izpolnjevanju njihovih potreb je treba nameniti posebno pozornost in ukrepe, ki so prilagojeni značilnostim teh regij: krepitev njihove

²¹ [Inforegio – lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost](#).

²² Naddisciplinarni in participativni pristop novi evropski Bauhaus ter inovativni projekti, kot je [usmerjevalni predstavitevni projekt Bauhaus of the Seas Sails](#), zagotavljajo načrte za lokalne ukrepe, ki vključujejo skupnosti v opredelitev in obravnavanje izzivov obalnih območij. [Instrument novi evropski Bauhaus](#) bo v naslednjih letih podpiral nadaljnje projekte, med drugim v obalnih skupnostih.

odpornosti in povezljivosti, razvoj njihove gospodarske, energetske in prehranske avtonomije ter varstvo njihove naravne dediščine. Z dodatnimi izzivi zaradi oddaljenosti teh regij in izpostavljenosti ekstremnim vremenskim dogodkom se pri svojih dejavnostih sooča zlasti sektor malega ribolova. Da bi se obravnavali ti izzivi, bo Komisija poleti 2025 predlagala pregled smernic za ravnovesje flote za ribiška plovila, krajša od 12 metrov, v najbolj oddaljenih regijah na podlagi najboljših razpoložljivih znanstvenih spoznanj.

Novi vodilni ukrepi²³:

- strategija za razvoj in odpornost obalnih skupnosti EU,
- posvetovanje o novi strategiji za otoke EU,
- posodobljena strategija za najbolj oddaljene regije,
- pregled smernic za ravnovesje flote za ribiška plovila, krajša od 12 metrov, v najbolj oddaljenih regijah.

5. Bistvena vloga raziskav, znanja, pismenosti in spretnosti na področju oceanov za modre inovacije

5.1 Evropa kot vodilna v svetu na področju oceanske znanosti: začetek pobude za opazovanje oceanov

Opazovanje oceanov je temelj vsega znanja o morju. Zagotavlja ključne podatke za vremenske napovedi, strategije za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, civilno varnost – stanje morja, poplave –, pomorski promet, energijo na morju, ribištvo in akvakulturo ter vse bolj tudi za obrambo in varnost. Kljub temu so oceani še vedno v veliki meri neraziskani, podatkov kritično primanjkuje ali niso na voljo, sedanje mreže za opazovanje pa so pod vse večjim pritiskom.

EU se pri opazovanju oceanov trenutno močno zanaša na sodelovanje z mednarodnimi partnerji. Vendar se zaradi geopolitičnih sprememb nekateri mednarodni partnerji umikajo iz oceanske znanosti, kar povzroča motnje pri ključnih podatkih in programih opazovanja ter ustvarja nepredvidljivost glede razpoložljivosti preteklih in prihodnjih kritičnih podatkov. Nekateri nabori podatkov ne bodo več na voljo, drugi pa se ne bodo vzdrževali ali dopolnjevali. Obstaja veliko tveganje, da se bo svetovna pokritost z opazovalnimi infrastrukturami zmanjšala, zaradi česar bodo nosilci odločanja, državljani in vlagatelji prejeli manj zanesljive in manj točne informacije.

Evropa mora v tveganem geopolitičnem svetu doseči neodvisnost in avtonomnost pri vseh ključnih oceanskih infrastrukturah, podatkih in informacijskih storitvah, hkrati pa ohraniti in okrepiti mednarodno znanstveno sodelovanje, kadar koli je to mogoče.

V paktu za oceane je predlagana okrepitev evropskih prizadevanj z uvedbo ambiciozne **pobude za opazovanje oceanov**, tudi za obalno in globoko morje, ki bi zajemala celotno vrednostno verigo znanja in prevzela vodilno mednarodno vlogo, da bi se vsem morskim akterjem in sektorjem zagotavljale ključne informacije.

²³ K tej prednostni nalogi prispevajo tudi ukrepi iz oddelka 3.

Pobuda EU za opazovanje oceanov, ki zajema kampanje opazovanja, obdelavo podatkov, infrastrukture in zagotavljanje ključnih storitev, bo naslednje poglavje pri odkrivanju notranjega prostora našega planeta ter bo povezovala, krepila, upravljala in zagotavljala zmogljivosti opazovanja oceanov.

S pobudo se bo tudi spodbujalo mednarodno znanstveno sodelovanje s podobno mislečimi partnerji, zlasti za dokončanje globalnega sistema za opazovanje oceanov, ki bo ustrezal svojemu namenu²⁴, in sicer z:

- **zaščito preteklih podatkov** iz opazovanja oceanov, ki so v podatkovnih zbirkah EU trenutno ogroženi, v okviru ukrepa Obzorje Evropa v letu 2025,
- predložitvijo **načrta za evidentiranje vrzeli v znanju** do junija 2026,
- razvojem celostnega, visokotehnološkega, stroškovno učinkovitega, zanesljivega in varnega **sistema opazovanja**,
- oblikovanjem **skladnega in standardiziranega pristopa k načrtovanju in izvajanju kampanj za opazovanje oceanov** do leta 2027.

Pobuda temelji na obstoječem prispevku EU k operativnemu znanju o morju. Komisija bo v okviru tega še naprej razvijala in povezovala vodilni podatkovni storitvi EU, tj. evropsko mrežo za pomorsko opazovanje in podatke (EMODnet) in Copernicusovo storitev za spremljanje morskega okolja²⁵.

Pobuda bo prispevala k **evropskemu digitalnemu dvojčku oceana**, ambicioznemu in centraliziranemu virtualnemu prikazu oceanov v skoraj realnem času, ki bo dostopen vsem državljanom, znanstvenikom in inovatorjem ter bo zagotovil možne in prihodnje scenarije, prelomne točke in dejavnike sprememb, ki bodo podjetjem pomagali pri oblikovanju politike na podlagi dokazov. Evropski digitalni dvojček oceana, ki ga je predsednica Komisije napovedala na vrhu En ocean leta 2022 in bo interoperabilen s sistemom digitalni dvojček Zemlje, razvitim v okviru pobude Destinacija Zemlja, naj bi kot program EU začel delovati do leta 2030.

Pobuda za opazovanje oceanov bo evropskim partnerjem pomagala „izbrati Evropo“ kot zanesljivo, na znanosti temelječo, visokotehnološko, varno in odprto zaveznico. Prispevala bo tudi k izboljšanju oceanske pismenosti in pomagala pri ozaveščanju javnosti o vprašanjih, povezanih z oceani.

5.2 Raziskave in inovacije na področju oceanov za doseganje vodilnega položaja v svetu
Strategija za raziskovanje oceanov in inovacije bo temeljila na okvirnem programu za raziskave in inovacije ter med drugim na evropski misiji „Obnova naših oceanov in voda do leta 2030“. Zagotovila bo pristop od izvira do morja²⁶, njen namen pa bo izboljšati sedanje upravljanje z odpravo razdrobljenosti pobud EU na področju raziskav in inovacij, vključno z

²⁴ Podprla se bo tudi predlagana mednarodna platforma za trajnostnost oceanov (IPOS), glej oddelek 7.

²⁵ EMODnet združuje podatke, pridobljene z opazovanjem oceanov na kraju samem, Copernicusova storitev za spremljanje morskega okolja pa je vodilna digitalna informacijska storitev na svetu, ki zajema satelitske podatke, najsodobnejše spremljanje in napovedovanje.

²⁶ Zagotavljanje ustreznih povezav in skladnosti s strategijo za raziskave in inovacije na področju odpornosti v zvezi z vodo.

njihovimi raziskovalnimi infrastrukturami. S financiranjem razvoja ter uporabe novega znanja in rešitev se bo tako zapolnila vrzel med raziskavami in inovacijami.

Komisija bo olajšala vzpostavitev **evropske mreže mest preskušanja tehnologije za oceansko energijo**, da bi se pospešile inovacije in uporaba ključnih tehnologij za oceansko energijo.

Z naddisciplinarnimi pristopi, ki vključujejo participativne raziskave in udeležbo državljanov, se lahko oblikujejo rešitve za ohranjanje oceanov in voda, s čimer se navsezadnje podpira blaginja obalnih skupnosti.

Vzpostavljeni evropski mehanizmi sodelovanja, kot sta pobuda za skupno načrtovanje programov za oceane (JPI Oceans) in partnerstvo za trajnostno modro gospodarstvo, mobilizirajo nacionalne naložbe in bodo imeli pomembno vlogo pri opredeljevanju izzivov na pri raziskavah in inovacijah na področju oceanov ter odzivanju nanje.

5.3 Krepitev oceanske pismenosti in udeležbe državljanov

Oceanska pismenost in udeležba državljanov pomagata razumeti vpliv oceanov na nas in naš vpliv na oceane, da lahko državljani sprejemajo ozaveščene odločitve. Države članice se spodbuja, da podprejo medgeneracijski dialog, ki temelji na participativnih in/ali posvetovalnih praksah. Pojem oceanske pismenosti bo povezan s širšim okvirom spodbujanja ozaveščenosti o vodi ter razumevanja povezav med upravljanjem voda in morjem. Le s sodelovanjem in spoštovanjem raznolikosti vseh deležnikov lahko v celoti izkoristimo potencial naših oceanov in ustvarimo bolj trajnostno prihodnost za vse.

Komisija bo **okrepila evropsko koalicijo za oceansko pismenost** (EU4Ocean), ki vključuje na tisoče organizacij, podjetij, mladih in šolarjev. EU4Ocean si bo z izobraževanjem, ozaveščanjem in uveljavljenimi orodji, kot je Evropski atlas morij, še naprej prizadevala za izboljšanje znanja o pomenu oceanov, tudi s sodelovanjem s konzorcijem *Bauhaus of the Seas Sails*²⁷.

Komisija bo na podlagi foruma Youth4Ocean ustanovila **mrežo mladih in medgeneracijskih ambasadorjev oceanov EU**, v okviru katere se bodo mladi strokovnjaki in zagovorniki na področju oceanov vključevali v prizadevanja za trajnostnost oceanov po vsej EU in v svetu. Poklicni razvoj strokovnjakov za oceane na začetku poklicne poti bo podprt z novim **modrim medgeneracijskim programom** Vseatlantskega zaveznitva za raziskovanje oceanov in inovacije. Komisija bo organizirala **letne dialoge z mladimi o politikah**, ki bodo zagotavljali, da bo glas mladih učinkovito vključen v oblikovanje politik.

Nov program pripravištva v okviru koalicije EU4Ocean bo mladim ponudil praktične izkušnje na delovnih mestih, ki prispevajo h konkurenčnemu in trajnostnemu modremu gospodarstvu. S tem bodo mladi pridobili spretnosti, ki jih potrebujejo za prihodnje poklicne poti, okrepila pa se bo tudi povezava med oceansko pismenostjo in zasebnim sektorjem. Posebna pozornost bo namenjena krepitvi vloge žensk in drugih premalo zastopanih skupin, da bi prevzele dejavno in pomembno vlogo v dejavnostih, povezanih z oceani.

²⁷ <https://bauhaus-seas.eu/>.

Vodilni ukrepi:

- pobuda EU za opazovanje oceanov in operacionalizacija evropskega digitalnega dvojčka oceana do leta 2030 kot prispevek k desetletju oceanskih znanosti za trajnostni razvoj,
- evropska strategija za raziskovanje oceanov in inovacije,
- vzpostavitev mreže mladih in medgeneracijskih ambasadorjev oceanov EU.

6. Pomorska varnost in obramba kot temeljni pogoj

Zaradi vse večje kompleksnosti groženj, vključno z napadi na podvodno infrastrukturo, kibernetскими grožnjami, tveganji, ki jih predstavljajo podstandardna plovila in flota v senci, ter strateškimi spori glede pomorskih prostorov, je potreben usklajen odziv, ki bo temeljil na tehnologiji in bo primeren za prihodnost, zajemal pa bo zunanjo in notranjo razsežnost ter vojaško in civilno razsežnost. Flota v senci posebej v Baltskem morju predstavlja akutna tveganja za okolje zaradi razlitij nafte, groženj pomorski varnosti in zaščiti ter kršitev mednarodne trgovine in pomorskega prava.

Strategija EU za pomorsko varnost in njen akcijski načrt zagotavljata okvir, v katerem lahko EU zaščiti svoje interese na morju, svoje državljane in svoje ozemlje ter spodbuja svoje vrednote in gospodarstvo. Z njima se krepita na pravih temeljih mednarodni red, pri čemer zagotavljata popolno skladnost z mednarodnimi instrumenti, zlasti s Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS).

V skladu s temi prednostnimi nalogami in skupnim sporočilom o kabliski varnosti, sporočilom ProtectEU: evropska strategija notranje varnosti²⁸ ter belo knjigo o prihodnosti evropske obrambe, Pripravljenost 2030, bi se morale EU in njene države članice osredotočiti na krepitev sodelovanja na področju pomorstva in obalne straže, med drugim v okviru večnamenskih pomorskih operacij, krepitev ozaveščenosti na področju pomorstva, naložbe v najsodobnejšo pomorsko tehnologijo, krepitev zaščite kritične infrastrukture in vojaške mobilnosti, razširitev pomorskih obrambnih zmogljivosti ter krepitev evropske prisotnosti in partnerstev v svetu.

6.1 Krepitev sodelovanja EU na področju obalne straže in pomorstva ter varnosti morskih meja

Komisija bo še naprej spodbujala sodelovanje na področju obalne straže z razširitvijo uspešnih modelov, kot sta evropski forum o funkcijah obalne straže in sredozemski forum o funkcijah obalne straže, na območja, kot je Črno morje. Naložbe bodo osredotočene na **pilotno evropsko floto brezpilotnih zrakoplovov (UxV)**, ki bo vključevala umetno inteligenco in napredne senzorje za pomorski nadzor v realnem času ob podpori agencij Frontex, EMSA in EFCA. S tem se izboljšujeta odkrivanje in odzivanje, dopolnjujejo pobude Nata in ščitita kritična podvodna infrastruktura. Z naložbami v krepitev zmogljivosti in usposabljanje se bosta okrepila vseevropska obalna straža in sodelovanje med agencijami.

6.2 Napredek tehnologije za varnost in obrambo

EU bo izkoristila instrumente, kot so Evropski obrambni sklad, stalno strukturalno sodelovanje (PESCO), Evropska obrambna agencija (EDA) ter predlagani²⁹ uredbi o vzpostavitvi

²⁸ [Sporočilo ProtectEU: evropska strategija notranje varnosti](#).

²⁹ Ob sprejetju tega sporočila je bilo sprejetje predlogov še v teku.

instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) in o vzpostavitvi programa za evropsko obrambno industrijo (EDIP), da bi se modernizirale pomorske sile, tudi na področju komunikacijskih zmogljivosti in zmogljivosti mreženja, senzorjev, raziskav in razvoja na področju tehnologij, skupnega javnega naročanja sredstev za obveščevalno dejavnost, nadzor in izvidništvo ter vzpostavitve regionalnih centrov za združevanje informacij od leta 2025. EIB se je zavezala, da bo pomagala spodbuditi industrijo, med drugim s podpiranjem pomorskih tehnologij in mobilizacijo zasebnega kapitala za inovacije, osredotočene na varnost.

Nova evropska pobuda za pomorsko situacijsko zavedanje (vključno z zgoraj predlagano pilotno evropsko floto brezpilotnih zrakoplovov) bo povezala senzorje, brezpilotne sisteme in patroljne zrakoplove v celostno omrežje za nadzor. Okrepljeno pomorsko situacijsko zavedanje je bistveno za obravnavanje groženj in podporo pri odzivih na izredne razmere. Ob nedavnih incidentih, ki so prizadeli kritično pomorsko infrastrukturo, se je jasno pokazalo, da je treba zagotoviti nemoteno sodelovanje v skladu z regionalnim pristopom za vsak morski bazen.

Komisija dejavno spodbuja vse ustrezne nacionalne pomorske organe in agencije ter pomorske organe in agencije EU, naj se povežejo s skupnim okoljem za izmenjavo informacij (CISE) in pri tem uporabijo pristop, prilagojen morskim bazenom, da bi spodbudili regionalno povezovanje. Ker se zaveda spreminjajoče se narave pomorskih groženj, si prizadeva omogočiti izmenjavo tajnih podatkov v okviru CISE in spodbujati povezljivost tega okolja z okvirom za izmenjavo informacij, ki ga upravlja Frontex, zlasti s sistemom EUROSUR, pa tudi njegovo interoperabilnost z mrežo za pomorski nadzor (MARSUR), ki omogoča varno komunikacijo med pomorskimi silami držav članic. S tem se bo okrepil civilno-vojaški vmesnik, izboljšalo skupno situacijsko zavedanje ter omogočilo hitrejše in usklajeno odzivanje na grožnje na področju pomorstva. Komisija bo podprla prizadevanja, povezana s pomorskim situacijskim zavedanjem, da bi zagotovila napredek pri spremljanju priznane slike pomorskega stanja v skoraj realnem času od vesolja do morskega dna, ki bi jo bilo mogoče deliti z Natom.

6.3 Zaščita kritične pomorske infrastrukture

Osrednji področji poleg nadzora bosta tudi kibernetska varnost in odpornost sistemov IT. Ker 99 % svetovnega pretoka podatkov poteka po podvodnih kabljih, bo zaščita digitalne infrastrukture pred kibernetskimi grožnjami bistvenega pomena, zlasti v regiji Baltskega morja, kjer je varnost kritične infrastrukture še bolj ogrožena.

Osrednji element tega je izvajanje akcijskega načrta EU za kabelsko varnost³⁰ v sinergiji s prihodnjo industrijsko pomorsko strategijo, ki bo okrepila mehanizme nadzora, odvracanja in odzivanja. Za varnost morske in podmorske infrastrukture bi bile koristne večje zmogljivosti za odkrivanje groženj in enotnejša slika razmer v realnem času po morskih bazenih. Komisija podpira vzpostavitev prostovoljnih regionalnih kabelskih vozlišč za vsak morski bazen, ki bi tvorili integrirani mehanizem nadzora, v okviru katerega bi se države članice dogovorile za sodelovanje pri okrepljenem odkrivanju na regionalni ravni. S tega vidika je baltski/nordijski memorandum o soglasju o zaščiti kritične podmorske infrastrukture v Baltskem morju obetavna pot za tesnejše regionalno sodelovanje na področju varnosti kritične infrastrukture v Baltskem morju.

Neeksplozivna ubojna sredstva v vodah EU ogrožajo ekosisteme in infrastrukturo. **V okviru strategije za odstranitev neeksplozivnih ubojnih sredstev, ki se bo začela v Baltskem in**

³⁰ [Akcijski načrt EU za kabelsko varnost.](#)

Severnem morju ter razširila na Črno morje, se bodo uporabljale napredne tehnologije odkrivanja in odstranjevanja. Izvajanje se bo okrepilo v okviru partnerstev s Komisijo za varstvo morskega okolja Baltika (HELCOM) in drugimi regionalnimi organi.

6.4 Krepitev pomorskih operacij EU in svetovnih partnerstev

EU bo okrepila svoje pomorske operacije v okviru skupne varnostne in obrambne politike, pri čemer se bo osredotočila na pomorsko situacijsko zavedanje in zaščito kritične infrastrukture. Stalna pomorska prisotnost v vodah EU bo ključnega pomena za odvratanje od nezakonitih dejavnosti.

Arktika je vse bolj izpostavljena geopolitični konkurenci ter je z okoljskega, gospodarskega in varnostnega vidika bistvenega pomena za EU. Zaradi podnebnih sprememb se odpirajo nove morske poti ter povečuje tveganje konkurence na področju virov, degradacije okolja in hibridnih groženj za varnost EU. Kot je poudarjeno v politiki EU za Arktiko, je Unija zavezana zagotavljanju, da Arktika ostane območje miru, nizke stopnje napetosti in trajnostnega sodelovanja. Krepitev odpornosti na Arktiki je usklajena s prednostnimi nalogami EU na področju podnebja, varnosti in večstranskega sodelovanja.

EU si bo še naprej prizadevala za krepitev operativnega sodelovanja z nordijskimi državami članicami in podobno mislečimi arktičnimi državami, zlasti v zvezi s pomorskim nadzorom, iskanjem in reševanjem ter zaščito kritične pomorske infrastrukture.

Vodilni ukrepi:

- celovita strategija za neeksplozirana ubojna sredstva, da se zagotovi vključitev najsodobnejših tehnologij odkrivanja in odstranjevanja,
- tesnejše sodelovanje med EU, njenimi arktičnimi državami članicami in podobno mislečimi arktičnimi državami,
- pilotni projekt za evropsko floto brezpilotnih zrakoplovov (UxV), opremljeno (površinsko, podvodno in vesoljsko) z najsodobnejšimi sistemi in tehnologijami,
- okrepitev sodelovanja v okviru strateških in celovitih partnerstev s partnerskimi državami v Severni Afriki in na Bližnjem vzhodu.

7. Mednarodno upravljanje oceanov in okrepljena oceanska diplomacija

Evropska oceanska diplomacija, ki je trdno vpeta v prizadevanja EU za zeleno diplomacijo in podpira izvajanje svetovnih zavez, zlasti v okviru ciljev OZN za trajnostni razvoj, bo okrepila ukrepe za zaščito oceanov ter varovala in spodbujala interese in vrednote EU v zvezi z oceanskimi zadevami, hkrati pa bo z državami, narodi in ustreznimi organizacijami vzpostavila učinkovite politične, gospodarske, kulturne in znanstvene odnose na področju oceanov. **Močnejša mednarodna partnerstva** ter spodbujanje večstranske diplomacije in rezultatov so pomembnejši kot kdaj koli prej. Potrebni so za učinkovito varstvo in upravljanje morskih virov, zlasti v ribištvu, kjer bodo prizadevanja za ustvarjanje boljših in pravičnejših enakih

konkurenčnih pogojev na mednarodni ravni **pomagala ribištvu EU in trajnostni prihodnosti sveta**³¹.

7.1 Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov

EU je zavezana spoštovanju mednarodnega prava, zlasti Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS), in krepitvi **na pravilih temelječega mednarodnega reda**, ki z organizacijo učinkovitega mednarodnega upravljanja koristi vsem narodom in ljudstvom. Izkoristila bo svoj diplomatski vpliv, ki temelji na kumulativni izključni ekonomski coni, velikem trgu morske hrane in zavezanosti trajnosti.

Ker se EU zaveda, da je potrebno globalno sodelovanje, si bo EU prizadevala, da bi upravljanje oceanov postavili v ospredje mednarodnih agend, uskladili mednarodne pravne okvire in spodbujali partnerstva.

Komisija bo prednostno obravnavala in okrepila naslednje ključne ukrepe:

- **hitro ratifikacijo sporazuma ZN o odprtem morju**, pospeševanje čimprejšnjega začetka njegove veljavnosti, podpiranje njegovega izvajanja in zagotavljanje trajnostnega upravljanja odprtih morij³²,
- **ambiciozen svetovni sporazum o plastiki** za zaježitev onesnaževanja oceanov, pri čemer bo zanesljiva partnerica in vodja, ki bo sodelovala z drugimi pogodbenicami in čim prej zaključila pogajanja o sporazumu.

EU bi morala uporabiti tudi vse svoje diplomatske vzvode in zmogljivosti za ozaveščanje, da bi pripomogla k sprejetju sporazuma o določitvi treh obsežnih **morskih zavarovanih območij v Antarktičnem oceanu** kot najboljši način za ohranjanje edinstvenih in neokrnjenih morskih ekosistemov ter biotske raznovrstnosti Antarktike. Poleg tega se bo zavzemala za zaščito 30 % odprtega morja do leta 2030. EU prenaša sporazum ZN o odprtem morju v pravo EU³³, da bi se zagotovila skladnost s sporazumom.

Komisija vztraja pri svojem **previdnostnem stališču glede globokomorskega rudarjenja**, pri čemer poudarja, da je treba bolje raziskati njegove možne vplive na okolje in biotsko raznovrstnost ter družbeno-gospodarske učinke. Dokler ne bodo na voljo zadostni znanstveni dokazi, ki bodo potrdili, da globokomorsko rudarjenje ne ogroža morskih ekosistemov, Komisija poziva k previdnostnemu premoru in poziva Svet, naj ta pristop potrdi. Komisija se bo pri Mednarodni oblasti za morsko dno (ISA) zavzemala za pristop na podlagi pravil.

Komisija je zavezana previdnostnemu načelu ter potrebi po zagotovitvi ustrezne znanstvene podlage, na kateri bo mogoče upravičiti take dejavnosti, in ustreznega upoštevanja s tem povezanih tveganj in vplivov, preden bi napredovali pri nastajajočih tehnologijah, ki zaradi blažitve podnebnih sprememb posegajo v morsko okolje, kot so **morski** geoinženiring in tehnologije za odvzem ogljikovega dioksida³⁴.

³¹ Za ta in druge sklice na EU v tem poglavju glej sklepe Sveta o mednarodnem upravljanju oceanov, 15973/22 z dne 13. decembra 2022.

³² [Biotska raznovrstnost na območjih zunaj nacionalne jurisdikcije](#).

³³ Glej predlog direktive o ohranjanju in trajnostni rabi morske biotske raznovrstnosti na območjih zunaj nacionalne jurisdikcije, COM(2025) 173 final z dne 24. aprila 2025.

³⁴ Skupno sporočilo o agendi EU za mednarodno upravljanje oceanov EU, [JOIN\(2022\) 28 final](#).

EU se zavzema za **mednarodno platformo za trajnostni razvoj oceanov (IPOS)**, namenjeno krepitvi stičišča med znanostjo in politiko³⁵. Platforma IPOS bo spodbujala odločanje na podlagi dokazov ter krepila svetovno znanje in razumevanje oceanskih sistemov, da se omogočita učinkovitejša zaščita in trajnostno upravljanje. Komisija podpira tudi pobude za večje znanstveno sodelovanje, kot je **Vseatlantsko zavezništvo za raziskovanje oceanov (AAORIA)**.

Poleg tega bo Komisija sprejela naslednje ukrepe:

- trenutno preučuje, kako bi bilo mogoče izboljšati **trajnostnost uvoženih ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture** v okviru režima avtonomnih tarifnih kvot;
- **za zmanjšanje naključnega ulova morskih želv** v letu 2026 Komisija namerava sprejeti specifikacije izhodne naprave za želve, ki jo bo flota EU uporabljala pri lovu belih kozic v zahodnem Atlantiku in Indijskem oceanu. Preden bo preučila možnost nadaljnjih ukrepov na notranji ali mednarodni ravni, bo ocenila učinkovitost teh novih specifikacij;
- Komisija si bo poleg tega prizadevala za **ratifikacijo in polno izvajanje mednarodnih instrumentov**, kot so sporazum STO o subvencijah v ribištvu, ki prepoveduje škodljive subvencije, konvencije MOD v zvezi s pomorščaki in ribiči ter varnostni standardi za ribiška plovila, določeni v okviru Mednarodne pomorske organizacije (IMO);
- na področju ribištva bo Komisija okrepila prizadevanja za **obravnavanje izzivov z „zastavami ugodnosti“** in zagotavljanje preglednosti lastniških struktur plovil, da bodo tisti, ki so odgovorni za nezakonite prakse v pomorski industriji, vključno z ribištvom in okoljskim upravljanjem, odgovarjali za svoja dejanja. To bo temeljilo na rezultatih tekoče študije;
- EU ima dejavno in zagovorniško vlogo v okviru **regionalnih organizacij za upravljanje ribištva, da se ohranijo visoki standardi** trajnostnosti pri upravljanju ribištva, zlasti za boj proti nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovnim dejavnostim;
- Komisija bo predlagala **ново generacijo sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu**, ki bodo usklajeni s širšimi regionalnimi strategijami in prednostnimi nalogami EU, zlasti za Afriko in indijsko-pacifiško regijo, da bi se prispevalo k usklajenemu pristopu EU k trajnostnemu ribištvu in upravljanju oceanov
- Evropski parlament in Svet sta dosegla začasni politični dogovor o spremembi Uredbe (EU) št. 1026/2012, ki jo je predlagala Komisija in katere cilj je obravnavati **netrajnostne načine ribolova**. V njem se upošteva zaveza EU, da bo spodbujala sodelovanje s tretjimi državami pri upravljanju skupnih staležev, hkrati pa izkoristila svojo tržno moč za spodbujanje trajnostnega ribištva.

EU bo še naprej dajala zgled s svojim **pristopom ničelne tolerance do nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova**³⁶ na podlagi dialogov s tretjimi državami in sistema izdajanja kartonov za tovrstni ribolov. Zlasti bo izkoristila svoj sistem potrdil o ulovu (CATCH), katerega cilj je zaščititi trg EU pred ribiškimi proizvodi iz nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova.

³⁵ Glej opombo 31.

³⁶ Glej opombo 31.

Digitalizacija sistema potrdil o ulovu (IT CATCH) je vodilna pobuda EU v svetovnem boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ki bo postala obvezna januarja 2026. Zato bodo države članice EU okrepile in uskladile svoj nadzor uvoza in ukrepe za zagotovitev zakonitosti ribiških proizvodov, danih na evropski trg. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti najbolj oddaljenim regijam, ki so izpostavljene neelojalni konkurenci in nezakonitemu ribolovu iz sosednjih tretjih držav.

EU si bo še naprej prizadevala za ratifikacijo in izvajanje sporazuma o ukrepih držav pristanišča ter spodbujala izvajanje svojih **posodobljenih pravil za nadzor ribištva** na svetovni ravni³⁷.

Komisija bo leta 2026 pripravila **sporočilo o novem strateškem pristopu k zunanjemu delovanju EU na področju ribištva**, v katerem bo orisala **ta prizadevanja EU**. Cilj pristopa bo odpraviti vrzeli v svetovnem upravljanju ribištva in okrepiti zavezanost EU trajnostnemu upravljanju oceanov.

7.2 Strateška oceanska diplomacija, ki ustreza svojemu namenu

EU je pomemben diplomatski akter na področju oceanov, ki zastopa svoje interese in interese svojih držav članic. Za zagotavljanje trajnostnega upravljanja oceanskih virov, zlasti ribištva, bo potrebno okrepljeno sodelovanje med EU, tretjimi državami in svetovnimi akterji. Mreža dvostranskih zavez in strateških pobud EU s partnerji v regijah, kot so Sredozemsko in Črno morje, Arktika, Afrika in indijsko-pacifiška regija, bo pripomogla k napredku pri upravljanju oceanov in razvoju trajnostnega modrega gospodarstva na svetovni ravni. Sodelovanje v podnebni diplomaciji na svetovni ravni je bistveno za obnovo zdravja oceanov. Zlasti male otoške države v razvoju so tesni zavezniki pri pogajanjih v okviru procesa Konference pogodbenic, saj učinki podnebnih sprememb neposredno vplivajo tudi nanje.

Komisija bo predložila naslednje prednostne ukrepe:

- **sprejela bo pristop, prilagojen morski krajini**, s čimer bo zagotovila učinkovit vpliv in sinergijo pri spodbujanju trajnostnega upravljanja oceanov, ohranjanja in trajnostnega gospodarskega razvoja v partnerskih državah. Opredelila bo ključna območja, ki jih je treba ohraniti, opredelila deležnike in v celoti upoštevala dejavnosti, ki nanje vplivajo, ter obravnavala interakcije na ravni celotnega sistema;
- cilj Komisije bo tudi potrditi zavezanost **partnerstvu med EU in Afriko** s ponovno potrditvijo našega sodelovanja na področju trajnostnega modrega gospodarstva, ki bistveno prispeva h gospodarstvu, prehranski varnosti in prehrani ter trajnostnemu razvoju obeh celin.

EU bo uporabila svoje diplomatske kanale, da bi vprašanja oceanov vključila v mednarodne politične agende, vključno s skupinama G7 in G20. Ponovno poudarja, da se odločno zavzema za letni dialog o oceanih in podnebjju, ki ga je zahtevala Konferenca pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebjja, da bi se pospešilo reševanje vprašanj v zvezi z oceani in podnebjem v okviru navedene konvencije in Pariškega sporazuma, tudi zaradi nove generacije nacionalnih razvojnih ciljev in naslednjega pregleda globalnega stanja.

³⁷ Glej opombo 31.

Evropska oceanska diplomacija bo spodbujala spoštovanje **mednarodnih standardov upravljanja** v zvezi z upravljanjem ribištva, pri tem pa pomagala državam v razvoju pri ratifikaciji in izvajanju ključnih mednarodnih sporazumov, varstvu biotske raznovrstnosti, registraciji ribiških plovil ter doseganju ciljev trajnostnega razvoja, zlasti cilja 14. EU bo še naprej podpirala trajnostno socialno-ekonomsko rast partnerskih držav s strategijami, kot je Global Gateway, s čimer bo zagotovila, da bodo ribištvo, akvakultura in druge dejavnosti, povezane z oceani, prispevali k trajnostnemu razvoju in krepitvi zmogljivosti po vsem svetu. V podporo ciljem EU v okviru pakta za oceane in ob podpori skupine EIB se strategija Global Gateway uporablja za spodbujanje ciljno usmerjenih naložb v partnerskih državah, namenjenih obravnavanju upravljanja oceanov, trajnostnega modrega gospodarstva in podnebnih ukrepov. Te vključujejo vodilne pobude, kot sta podpora zelenim ladijskim koridorjem za spodbujanje razogljičenja pomorskega prometa ter pobuda za preoblikovanje pritoka sargaških alg v priložnost za krožne inovacije in trajnostno rast v obalnih skupnostih.

Poleg tega, da so EU in njene države članice največji donator na svetu, so tudi največji svetovni donator za odprto morje. EU pozdravlja napredek, dosežen na Konferenci pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti, pri mobilizaciji sredstev, potrebnih za varstvo biotske raznovrstnosti, doseganje ciljev ukrepanja iz Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost in odpravo svetovne vrzeli v financiranju biotske raznovrstnosti, tudi na področju oceanov.

Vodilni ukrepi:

- sporočilo o strateškem pristopu k zunanjemu delovanju EU na področju ribištva, vključno z novo generacijo sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu,
- sprejetje in začetek veljavnosti spremembe Uredbe (EU) št. 1026/2012 o nekaterih ukrepih za ohranjanje staležev rib v zvezi z državami, ki omogočajo netrajnostne načine ribolova,
- hitra ratifikacija in izvajanje sporazuma ZN o odprtem morju ter podpora za izvajanje v državah v razvoju s prispevkom v višini 40 milijonov EUR v okviru programa za svetovne oceane,
- začetek veljavnosti in izvajanje prve faze sporazuma STO o prepovedi škodljivih subvencij za ribištvo ter zaključek pogajanj o drugi fazi o preostalih dodatnih pravilih za urejanje subvencij, ki spodbujajo prelov in presežno zmogljivost,
- obvezna uporaba digitaliziranega sistema potrdil EU o ulovu (IT CATCH) od januarja 2026, da se dopolni sistem izdajanja kartonov EU za učinkovitejši boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu,
- pilotno izvajanje mednarodne platforme za trajnostnost oceanov,
- zavzemanje za varovana območja v Antarktičnem oceanu.

8. Naslednji koraki

EU mora zaradi trojne planetarne krize, ki jo zaznamujejo pospešene podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje, pa tudi zaradi geopolitičnih napetosti odločno ukrepati, da bi zaščitila naše oceane in njihovo pomorsko prihodnost. Z mobilizacijo celotnega

nabora orodij in partnerstev, ki jih ima na voljo, lahko daje zgled za oblikovanje odpornejšega, bolj trajnostno uporabljenega in varnejšega oceanskega prostora.

Pakt za oceane določa strateški in usklajen odziv. Reforme upravljanja, inovacije, naložbe in mednarodno diplomacijo združuje v okviru enotne vizije za zdravje oceanov, trajnostnost in blaginjo.

Ta pakt ni le časovni načrt, temveč je poziv k ukrepanju in odgovornosti. Skupaj bomo zaščitili vlogo oceanov pri uravnavanju podnebja na Zemlji in njihovo vlogo zaveznikov v boju proti podnebnim spremembam ter njihovo biotsko raznovrstnost in habitate kot bogastvo našega planeta, gibalno gospodarstva in skupno dediščino za prihodnje generacije.

Komisija bo tesno sodelovala z drugimi institucijami EU, državami članicami, deležniki in mednarodnimi partnerji, da bi dosegli konkretne rezultate.

Priloga: cilji v zvezi z oceani v zakonodaji in politiki EU³⁸

Cilj	Zavezujoč/ ambiciozen	Vir
Dobro okoljsko stanje morskih voda do leta 2020. Države članice morajo sprejeti nacionalne morske strategije, da bi dosegle ali ohranile dobro okoljsko stanje. Uvesti morajo ekosistemski pristop kot zavezujoče načelo za upravljanje morskega okolja EU.	Zavezujoč	Okvirna direktiva o morskem strategiji
Zagotoviti ohranjanje morskih bioloških virov in upravljanje ribištva, ki je usmerjeno k tem virom. Največji trajnostni donos za vse ribje staleže do leta 2020.	Zavezujoč	Uredba o skupni ribiški politiki
Do leta 2030 zaščititi 30 % morij EU, od tega jih strogo zaščititi 10 %.	Ambiciozen	Strategija za biotsko raznovrstnost
Podpreti strategijo za biotsko raznovrstnost, da bi se prispevalo k doseganju in ohranjanju trajnostnih ravni ribjih staležev, zmanjšal vpliv ribolova na morsko dno in čim bolj zmanjšal vpliv ribištva na občutljive vrste s postopnim opuščanjem pridnena ribolova na morskih zavarovanih območjih do leta 2030, izboljšanjem selektivnosti ribolovnega orodja, zaščito občutljivih vrst, podpiranjem ribiškega sektorja ter okrepitevijo raziskav, izvajanja, upravljanja in vključevanja deležnikov.	Ambiciozen	Akcijski načrt EU za morje: varstvo in obnova ekosistemov za trajnostno in odporno ribištvo
Uvesti je treba ukrepe za obnovo, ki bodo do leta 2030 zajeli vsaj 20 % morskih območij EU, do leta 2050 pa vse ekosisteme, ki jih je treba obnoviti. Države članice morajo predložiti nacionalne načrte za obnovo do sredine leta 2026.	Zavezujoč	Uredba o obnovi narave
Do leta 2030 namestiti približno 111 GW zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na morju, do leta 2050 pa doseči približno 317 GW, od tega doseči 100 MW zmogljivosti za oceansko energijo do leta 2027 in 1 GW do začetka tridesetih let tega stoletja.	Ambiciozen	Sporočilo Uresničevanje ambicij EU za energijo iz obnovljivih virov na morju
Države članice sklenejo nezavezujoč dogovor o sodelovanju glede ciljev proizvodnje energije iz obnovljivih virov na morju, ki se v vsakem morskem bazenu uvede do leta 2050.	Zavezujoč	Uredba TEN-E
88 GW zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na morju do leta 2030 in 360 GW do leta 2050.	Ambiciozen	
Skupni cilj je doseči 42,5-odstotni delež energije iz obnovljivih virov do leta 2030 (nezavezujoč cilj 45 %). Države članice objavijo informacije o načrtovanih	Zavezujoč	RED III

³⁸ Seznam se lahko dopolni.

razpisih in količinah energije iz obnovljivih virov na morju, ki jih nameravajo doseči.		
Ukrepi za podporo doseganju podnebne nevtralnosti do leta 2050 – vključevanje energetskega prehoda v ribištvo in akvakulturo, znižanje ravni emisij toplogrednih plinov, povečanje trajnostnosti in energijske učinkovitosti, uskladitev s cilji biotske raznovrstnosti in onesnaževanja, razvoj spretnosti in poklicnih poti, naložbe v raziskave in inovacije ter spodbujanje mednarodnega sodelovanja.	Ambiciozen	Sporočilo o energetskega prehodu sektorja ribištva in akvakulture EU
Podnebna nevtralnost v EU do leta 2050, vmesni cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990.	Zavezujoč	Evropska podnebna pravila
Cilji za vzpostavitev oskrbe z električno energijo z obale za večje morske kontejnerske in potniške ladje v morskih pristaniščih ter za plovila za plovbo po celinskih plovnihih poteh.	Zavezujoč	Uredba o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva
Najvišje mejne vrednosti letne povprečne intenzivnosti toplogrednih plinov porabljene energije na ladjah z bruto tonažo več kot 5 000 ton, ki opravijo postanek v evropskih pristaniščih, ne glede na njihovo zastavo – 2-odstotno zmanjšanje do leta 2025 in 80-odstotno zmanjšanje do leta 2050. Potniške in kontejnerske ladje bodo od 1. januarja 2030 uporabljale oskrbo z električno energijo z obale ali alternativne brezemisijske tehnologije v pristaniščih iz uredbe o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva (člen 9), od 1. januarja 2035 pa v vseh pristaniščih EU, ki razvijajo zmogljivosti oskrbe z električno energijo z obale.	Zavezujoč	Uredba EU o gorivih v pomorskem prometu
Obrati za recikliranje zagotovijo, da je pri recikliranju ladij onemogočen izpust nevarnih snovi v morje in zagotovljeno ustrezno ravnanje z odpadki. Zahtevata se popis nevarnih materialov za ravnanje s snovmi, ki bi lahko škodovala morskemu okolju, in priprava evropskega seznama obratov za recikliranje ladij.	Zavezujoč	Uredba o recikliranju ladij
Prepovedati nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo, npr. slamice in pribor. Zbrati 77 % plastenk do leta 2025 in 90 % do leta 2029.	Zavezujoč	Direktiva o plastičnih proizvodih za enkratno uporabo
Količinsko zmanjšanje porabe nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo v državah članicah do leta 2026 v primerjavi z letom 2022.	Ambiciozen	
EU bi morala do leta 2030 zmanjšati količino plastičnih odpadkov v morju za 50 % in mikroplastike za 30 % ter zmanjšati izgubo hranil, uporabo in tveganja kemičnih pesticidov, uporabo nevarnejših pesticidov ter prodajo antimikrobikov za rejne živali in živali iz akvakulture za 50 %.	Ambiciozen	Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal
Države članice vzpostavijo omrežje zavarovanih območij Natura 2000, s čimer zagotovijo, da se vzdržuje ali, kjer je ustrezno, obnovi ugodno stanje ohranjenosti	Zavezujoč	Direktiva o pticah Direktiva o habitatih

najdragocenejših naravnih habitatnih tipov in habitatov vrst po vsej EU.		
Države članice uporabijo svoje načrte upravljanja povodij in programe ukrepov za zaščito in po potrebi obnovo vodnih teles, da se doseže dobro stanje in prepreči njihovo poslabšanje (dobro kemijsko in ekološko stanje voda).	Zavezujoč	Okvirna direktiva o vodah
Države članice zmanjšajo onesnaževanje voda z nitrati, ki se uporabljajo v kmetijstvu, tako da določijo območja, ranljiva za onesnaževanje z nitrati, spremljajo koncentracije nitratov v vodnih telesih in pripravijo kodekse dobre kmetijske prakse.	Zavezujoč	Direktiva o nitratih
Države članice morajo zagotoviti, da se goriva za plovila ne uporabljajo v njihovih teritorialnih morjih, izključnih ekonomskih conah in conah nadzora nad onesnaževanjem zunaj območja nadzora nad emisijami v Baltskem in Severnem morju, če vsebnost žvepla v teh gorivih presega 0,50 %, in znotraj območja nadzora nad emisijami, če vsebnost žvepla v teh gorivih presega 0,10 %.	Zavezujoč	Direktiva o žveplu
Države članice morajo spremljati in ocenjevati kopalne vode.	Zavezujoč	Direktiva o kopalnih vodah
Doseganje ciljev SRP s prispevanjem k učinkovitemu in preglednemu trgu ter z urejanjem poklicnih organizacij, tržnih standardov, informacij za potrošnike, pravil o konkurenci in tržnih informacij.	Zavezujoč	SUT
Države članice morajo preprečevati, čim bolj zmanjšati in ublažiti škodljive vplive namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst na biotsko raznovrstnost v Uniji.	Zavezujoč	Uredba o invazivnih tujerodnih vrstah
Namen misije EU Obnova naših oceanov in voda v okviru cilja za leto 2030 je z raziskavami in inovacijami, sodelovanjem državljanov in modrimi naložbami zaščititi in obnoviti zdravje naših oceanov in voda. Nov pristop v okviru misije bo ponudil hkratne rešitve za oceane in vode ter bo imel ključno vlogo pri doseganju podnebne nevtralnosti in obnovi narave.	Ambiciozen	Misija EU – Obnova naših oceanov in voda